

Má výživa vliv na spotřebu antimikrobik?

Pavel Novák - Gabriela Malá

**Nové trendy ve výživě hospodářských zvířat
6. června 2022**

**Příspěvek byl zpracován v rámci řešení projektu NAZV QK21020304
a za podpory Ministerstva zemědělství při České technologické platformě pro zemědělství.**

Mikrobiom

komplexní ekosystém složený z více než 35 000 druhů mikroorganismů

Složení mikrobiomu

Mikroorganismy

- bakterie
- viry
- houby
- prvoci

Složení mikrobiomu

Intaktní mikroorganismy

- prochází trávicím traktem zvířete
- mohou zde být degradovány

Komenzální mikroorganismy

- soužití dvou nebo více mikroorganismů
- jeden z něho má prospěch a druhý není nijak zvýhodněn ani poškozován

Symbiotické mikroorganismy

- přirozená součást střeva
- tvoří typickou střevní mikroflóru
- při přemnožení mohou vyvolat problémy

Patogenními mikroorganismy

- vyvolávají onemocnění

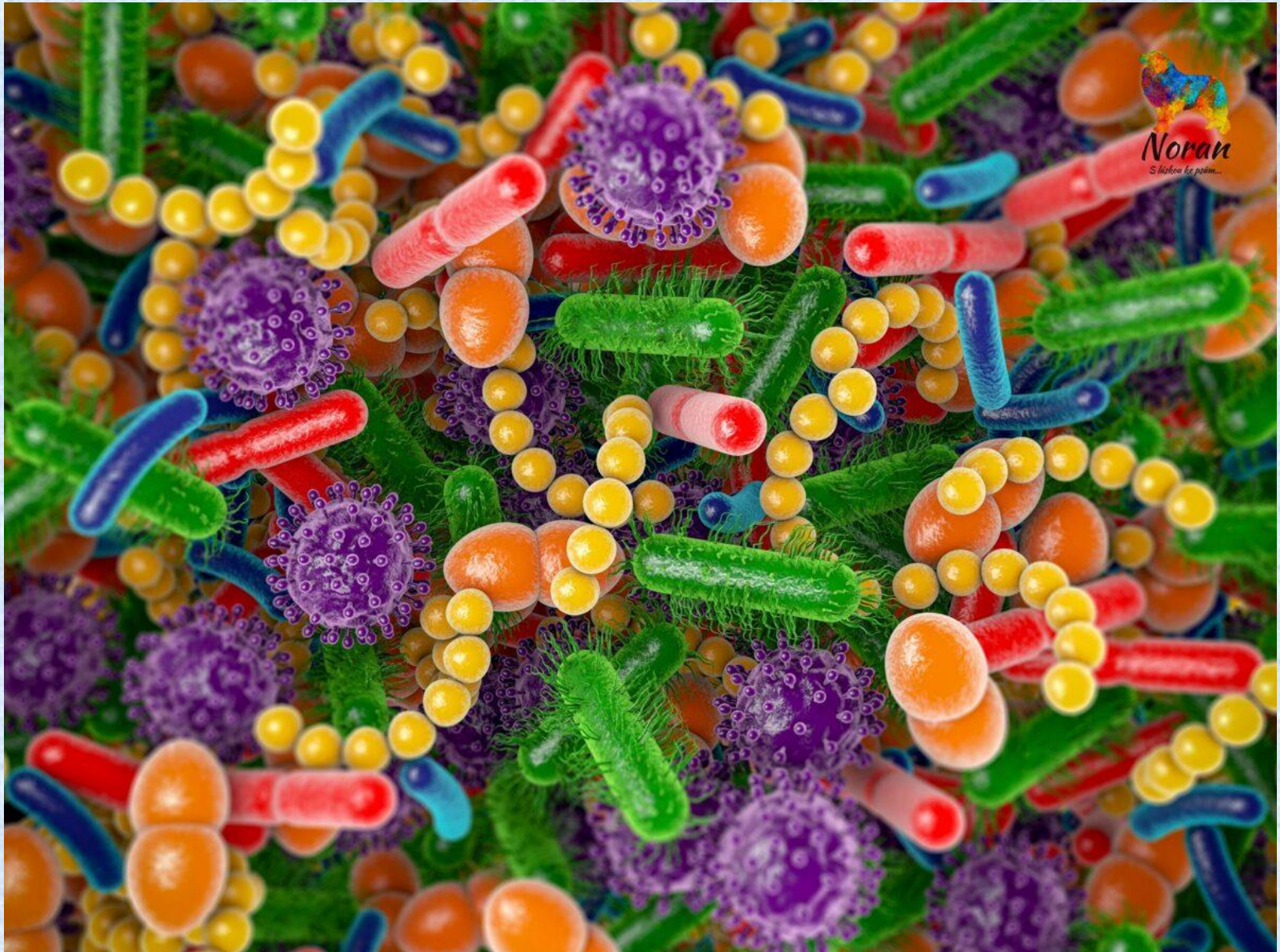
Funkce mikrobiomu

- vytváření ochranné bariéry proti střevním patogenům
- napomáhání správnému vývoji imunitního systému
- podíl na
  - metabolismu
    - syntéze
      - vitamínů
      - esenciálních aminokyselin
      - enzymů

Faktory ovlivňující složení mikrobiomu

- **Genetika a dědičnost**
- **Technika a technologie krmení**
- **Složení krmné dávky**
- **Fyzická aktivita – podpora střevní peristaltiky**
- **Vystavení chemickým látkám**
  - **antibiotika**
  - **jiné léky**
  - **pesticidy**
  - **barviva**
  - **stabilizátory**

Mikrobiom

Národní antibiotický program

Akční plán 2019-2022

**omezování používání antibiotik v celém řetězci
produkce surovin a potravin živočišného původu**

„od stáje přes zpracování na stůl“

„ze stáje na vidličku“

Kontrolované efektivní užívání antibiotik a dalších léčiv

- **snížení frekvence výskytu onemocnění zvířat i lidí**
- **zlepšení zdravotního stavu**
- **zvýšení úrovně welfare**

Rok 2022 je tady

profylaktické použití antimikrobních látek v chovech hospodářských zvířat je možné jenom ve výjimečných případech

- pro podání jednotlivému zvířeti nebo**
- omezenému počtu zvířat**

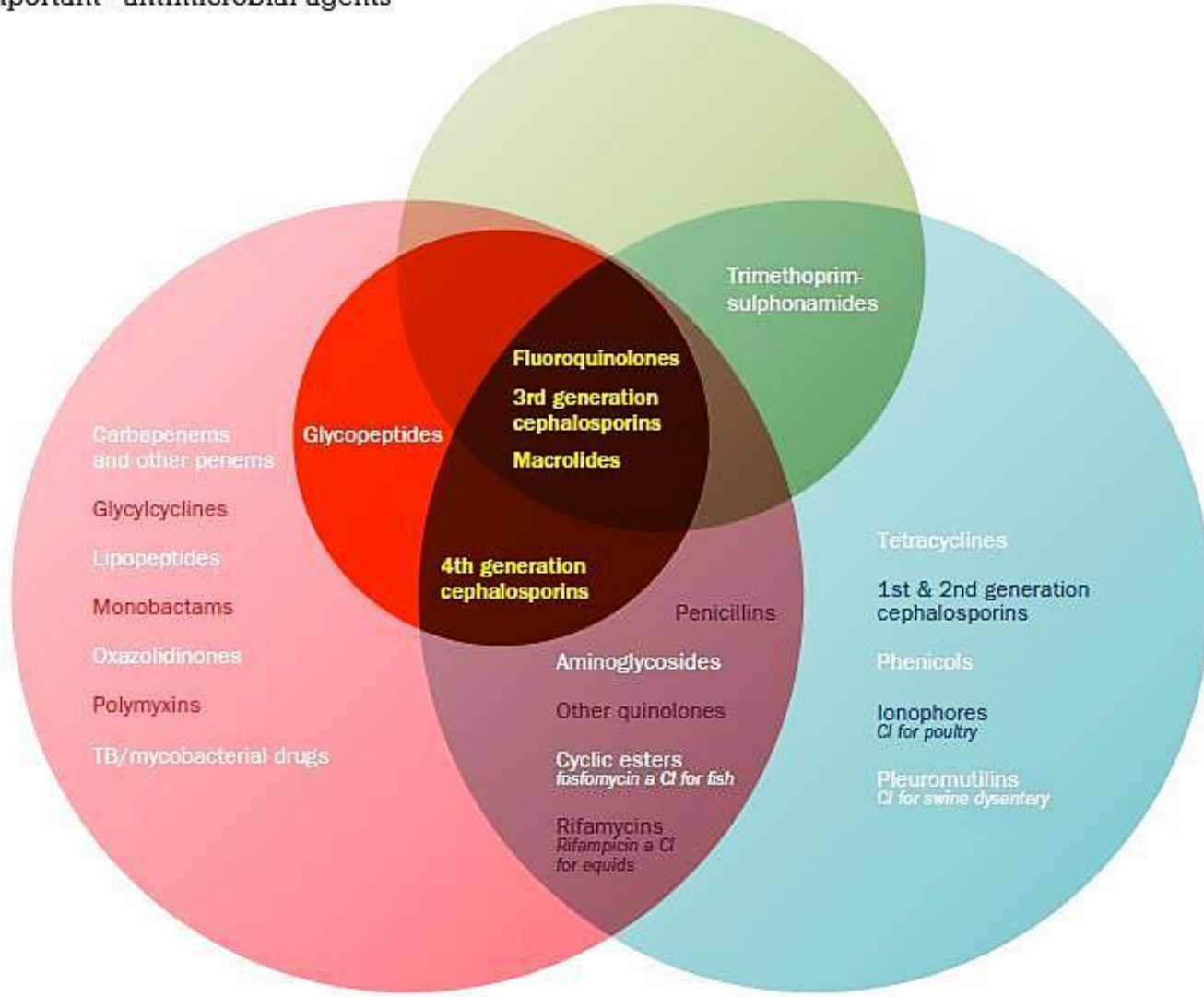
je-li riziko infekce nebo infekčního onemocnění velmi vysoké, s pravděpodobně závažnými následky

Nařízení (EU/ 2019/6) o veterinárních léčivých přípravcích

Classes of antibiotics included in the WHO, OIE and FDA lists of "critically important" antimicrobial agents

- WHO critically important antibiotics for human medicine
- WHO highest priority critically important antibiotics
- OIE critically important antibiotics for veterinary medicine
- FDA critically important antibiotics for human medicine

CI — Critically important

Classes of antibiotics highlighted in yellow are considered highest priority critically important in human medicine, and critically important in veterinary medicine.

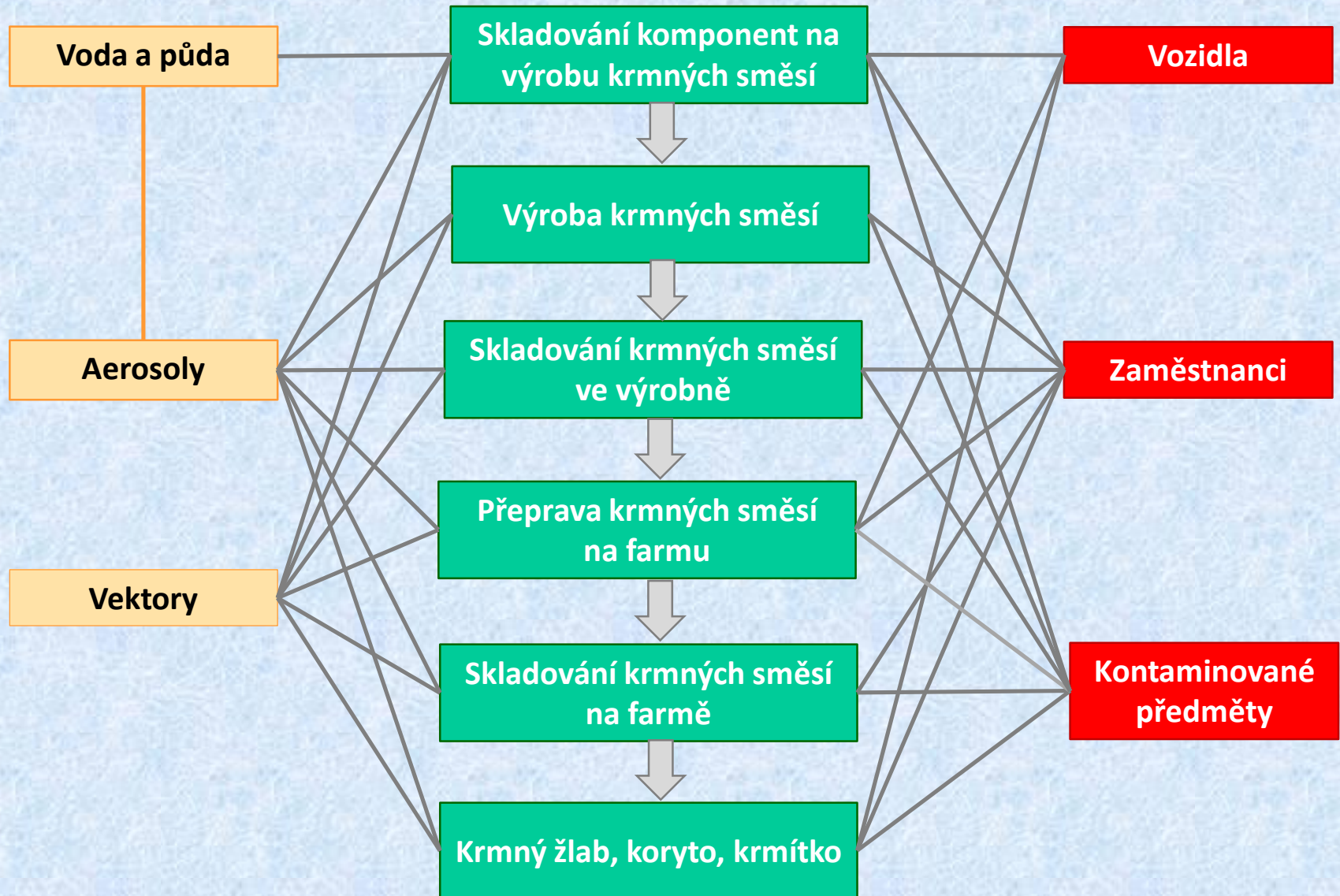
Please refer to the original WHO, OIE and FDA lists for the categories of individual agents.

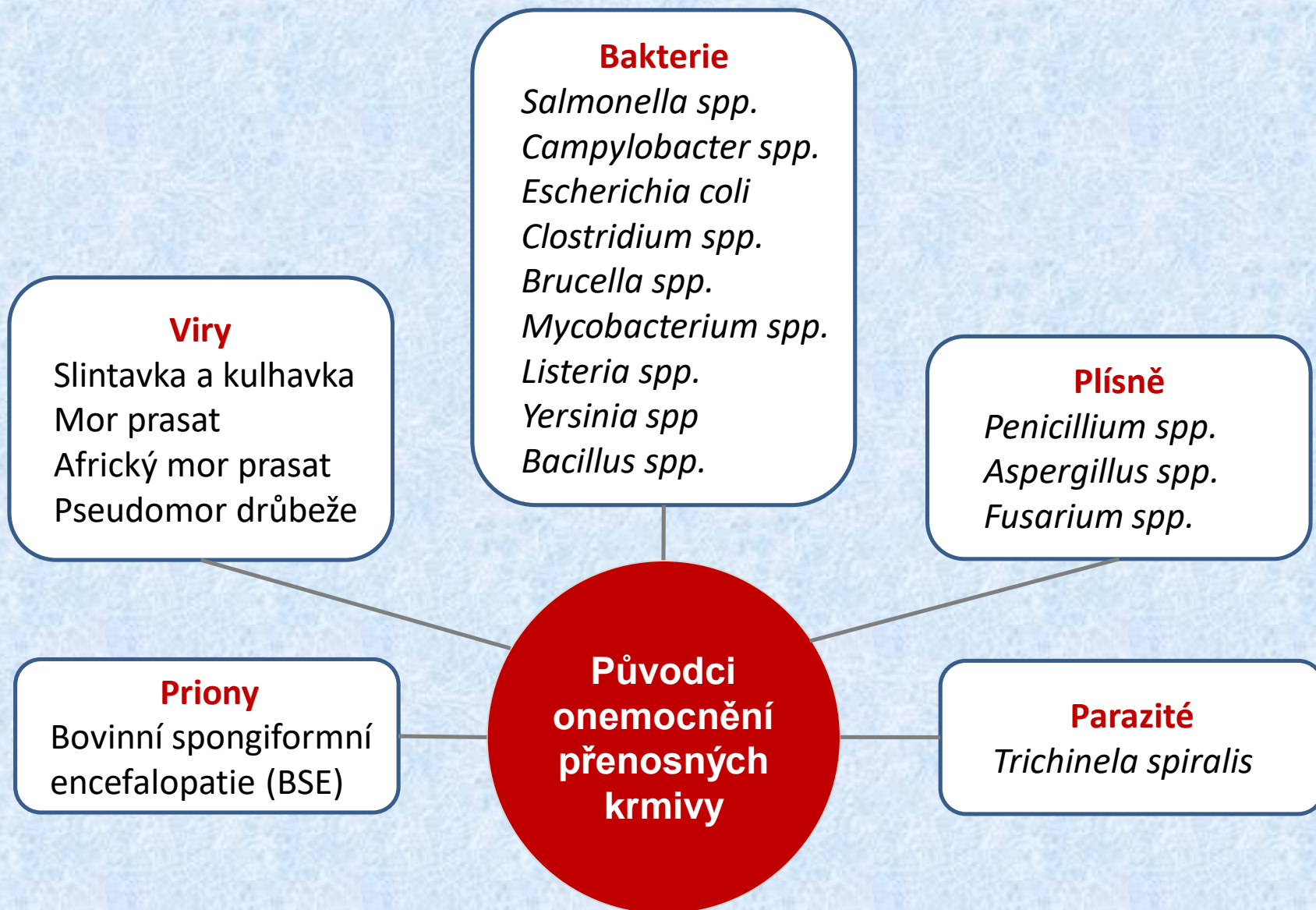
Kritéria na krmiva pro hospodářská zvířata

- dostatečná koncentrace živin pro organismus
- ochrana a podpora imunitního systému zvířat před infekcí - imunomodulátor (zmírnění rizika vzniku onemocnění)
- nesmí obsahovat
  - patogeny a jejich toxiny
  - rezidua antimikrobik aj.
  - zdravotně závadné látky

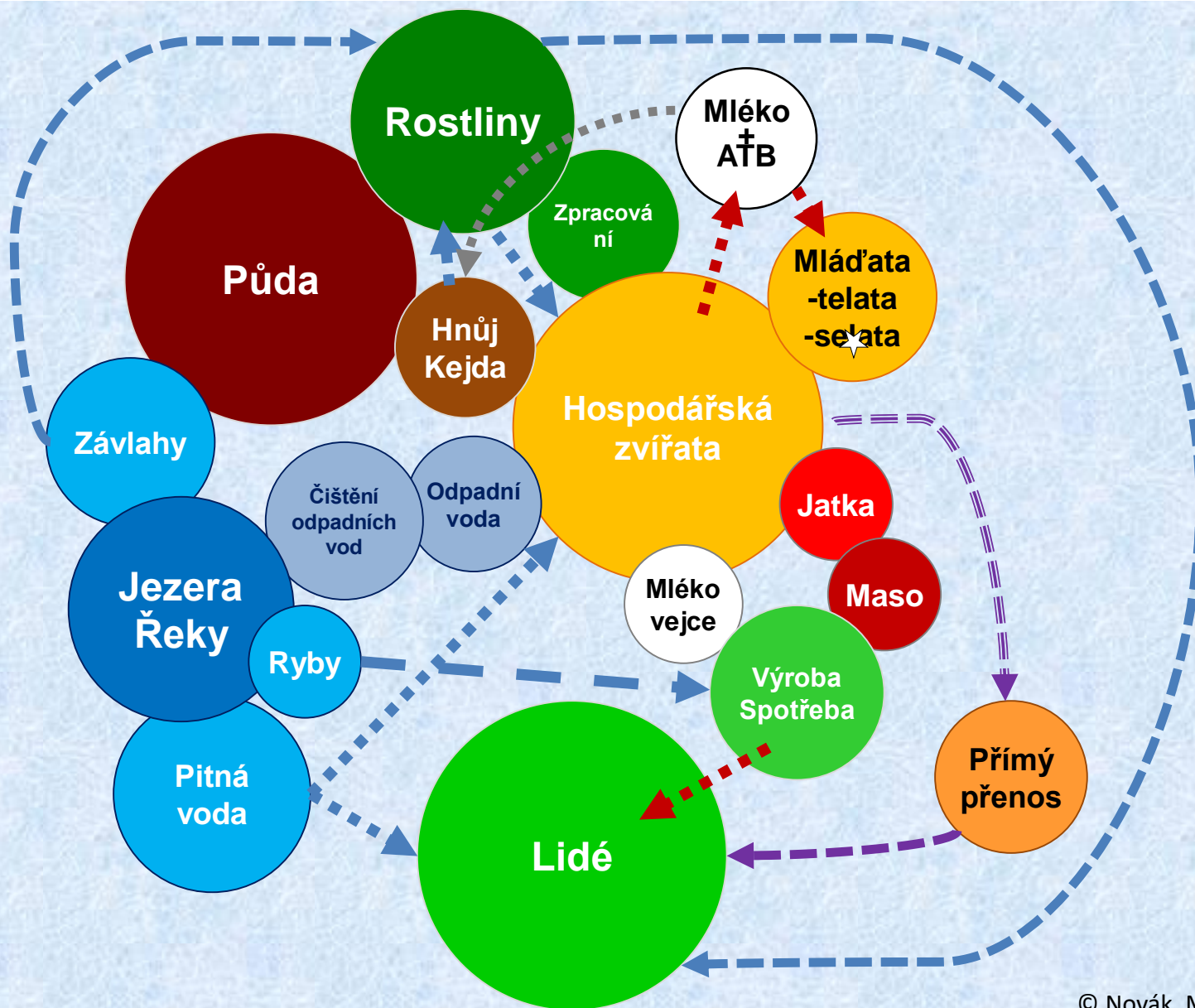
Potenciální zdroje kontaminace krmiv

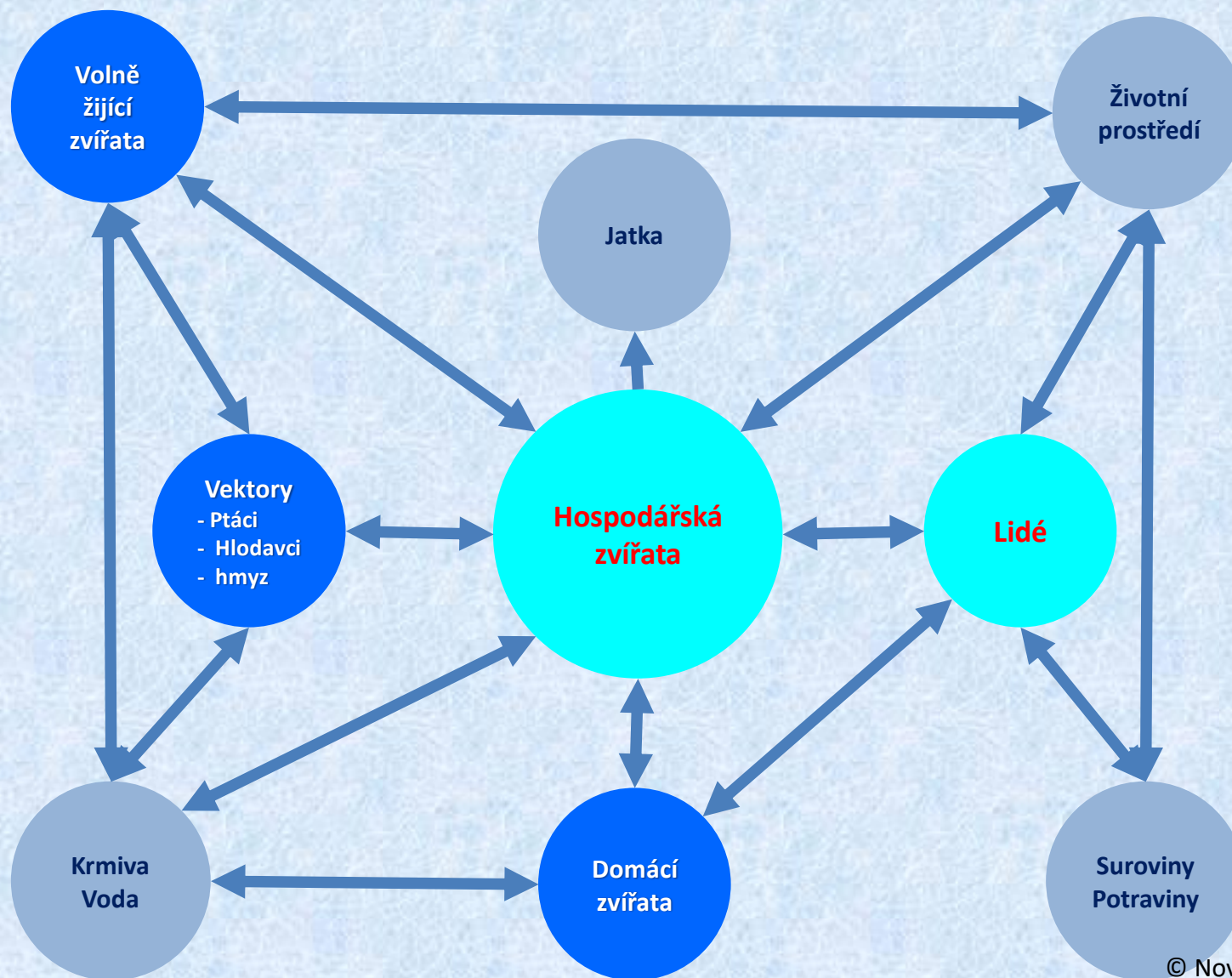
Původci onemocnění přenášené krmivem

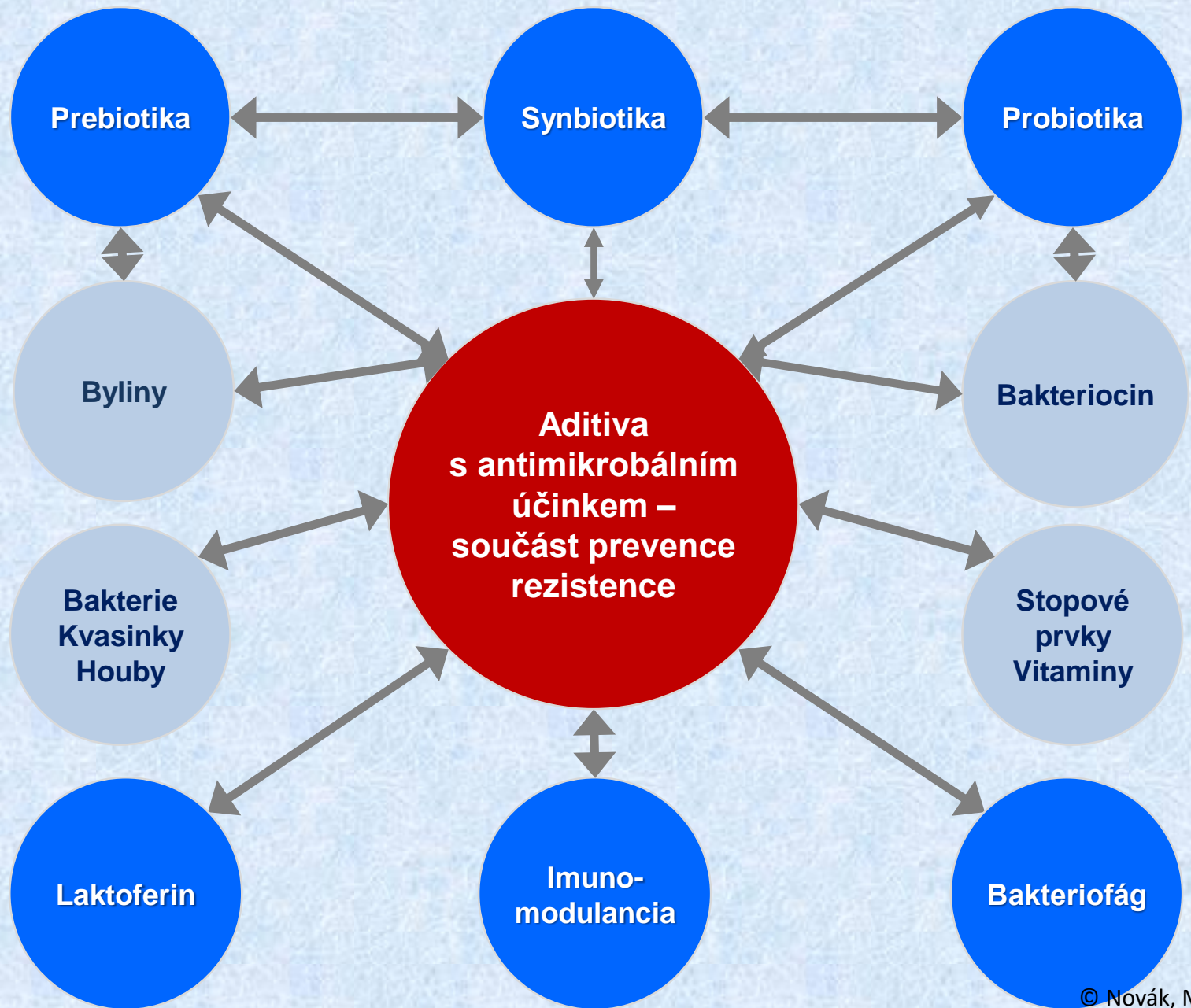

Cesty šíření AMR mezi animální a humánní populací

Možnosti průniku rezistentních mikroorganismů do chovu HZ

Bylinné směsi a výtažky

**Energetický
metabolismus
Detoxikace organismu
Posílení imunity**
- **Ostropestřec mariánský**
(výtažky ze semen)

Antimikrobiální aktivita

- tymián
- oregano
- Šalvěj\

↑ laktobacilů v GIT

- oregáno
- skořicovník
- paprika setá

Imunostimulancia

- Echinacea
- arnika
- česnek
- oregano
- Aloe vera
- kopřiva

Terapie průjmů

- Kaštanovník setý
(taniny)

Probiotika – prebiotika – synbiotika

Probiotika

- Laktobacilly, Bifidobakterie, Bacilly, Enterococcus faecium
- optimalizace funkce GIT – tvorba biofilmu na sliznici střeva
- zmírnění příznaků průjemových a respiračních nemocí
- syntéza některých vitaminů
- produkce **bakteriocinů**
- bílkoviny s baktericidní a bakteriostatickou účinností

Prebiotika

- nestravitelné složky krmiva (vláknina – oligosacharidy)
- pozitivní vliv na mikroflóru GIT
- zvětšení objemu výkalů – zlepšení střevní pasáže

Synbiotika

- směs prebiotika a probiotik - synergický účinek

Organické kyseliny

Kyselina mravenčí a mléčná

- snížení pH mimo optimální rozmezí patogenů
- inhibice bakteriální aktivity

Kyselina octová

- + denaturace bílkovin uvnitř buněk

Peroxid vodíku

- účinný proti mikrobům s nízkou hladinou enzymů
  - peroxidázy
  - katalázy

Baktérie, kvasinky a houby

- ovlivnění metabolické aktivity bakterií produkujících kyselinu mléčnou
- - produkce vitamínu B - + vliv na mikrobiom střeva

Kvasinky

- produkce vitamínu B - + vliv na střevní mikrobiom
- Glukaňy a manany buněčné stěny – omezení růstu patogenů

Peroxid vodíku

- účinný proti mikrobům s nízkou hladinou enzymů
  - peroxidázy
  - katalázy

Vitaminy a stopové prvky

Vitamin A, D, E, K

- + vliv ve zvýšených dávkách na imunitu

Stopové prvky - selen, měď, zinek

- + vliv ve zvýšených dávkách na imunitu

Imunomodulancia

- látky rostlinného a bakteriálního původu
- stimulace imunitního systému
- stimulace imunitní odpovědi fagocytujících buněk (granulocytů, monocytů, makrofágů a dendritických buněk)

B-glukany

- přírodní komplexní polysacharidy
- podpora obranných reakcí organismů proti
  - bakteriím
  - virům
  - parazitům

Laktoferin

- **bioaktivní bílkovina**
- **vlastnosti - imunoregulační**
  - **protizánětlivé**
  - **bakteriostatické**
  - **antibakteriální**
  - **antivirové**
  - **antifungální**
- **ve střevech zvyšuje pohyblivost některých bakterií**
- **brání adhezi k epiteliálním buňkám a tvorbě biofilmu**

Bakteriociny

- bakteriociny produkované *E. coli* mohou působit jako probiotika a antibiotika
- zvyšují hladiny imunoglobulinů IgA a IgM v krevním séru

Koliciny - vysokomolekulární proteiny produkované
Escherichia coli a čeledí *Enterobacteriaceae*

- mikrobiální proteiny s úzkým spektrem účinnosti
- schopnost eliminace stejných nebo příbuzných bakterií

Mikrociny - nízkomolekulární látky peptidové povahy
- produkované zástupci *Enterobacteriaceae*

- širší spektrem účinnosti
- vyšší stabilita k extrémnímu pH a teplotě
- vyšší rezistence k proteázám

Korpuskulární bakteriociny - vysokomolekulární částice podobné fágovému bičíku produkované např.
Budvicia aquatica, *Pseudomonas aeruginosa*,
Pragia fontium

Bakteriofágy

- viry napadající výlučně bakterie
- navázání na povrch hostitelské buňky
- průnik a pomnožení v hostitelské buňce
- aktivace lytických bílkovin - hydrolýza buněčné stěny
  - uvolnění nových fágů
- zahájení dalšího lytického cyklu
- smrt hostitelských buněk

Bakteriofágová terapie

- Alternativa nebo doplněk k léčbě antibiotiky
- využití - léčba průjmu telat, prasat a jehňat

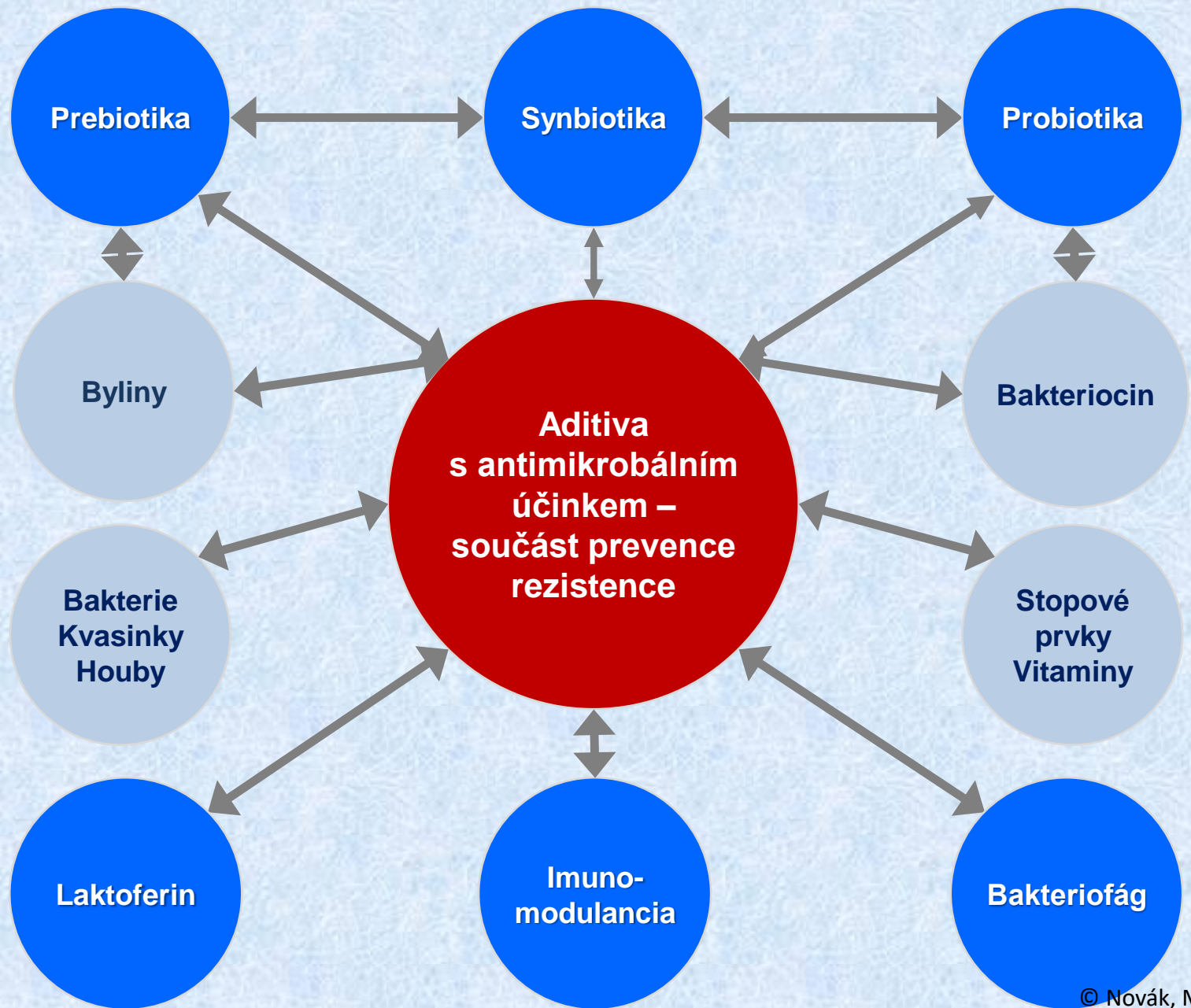

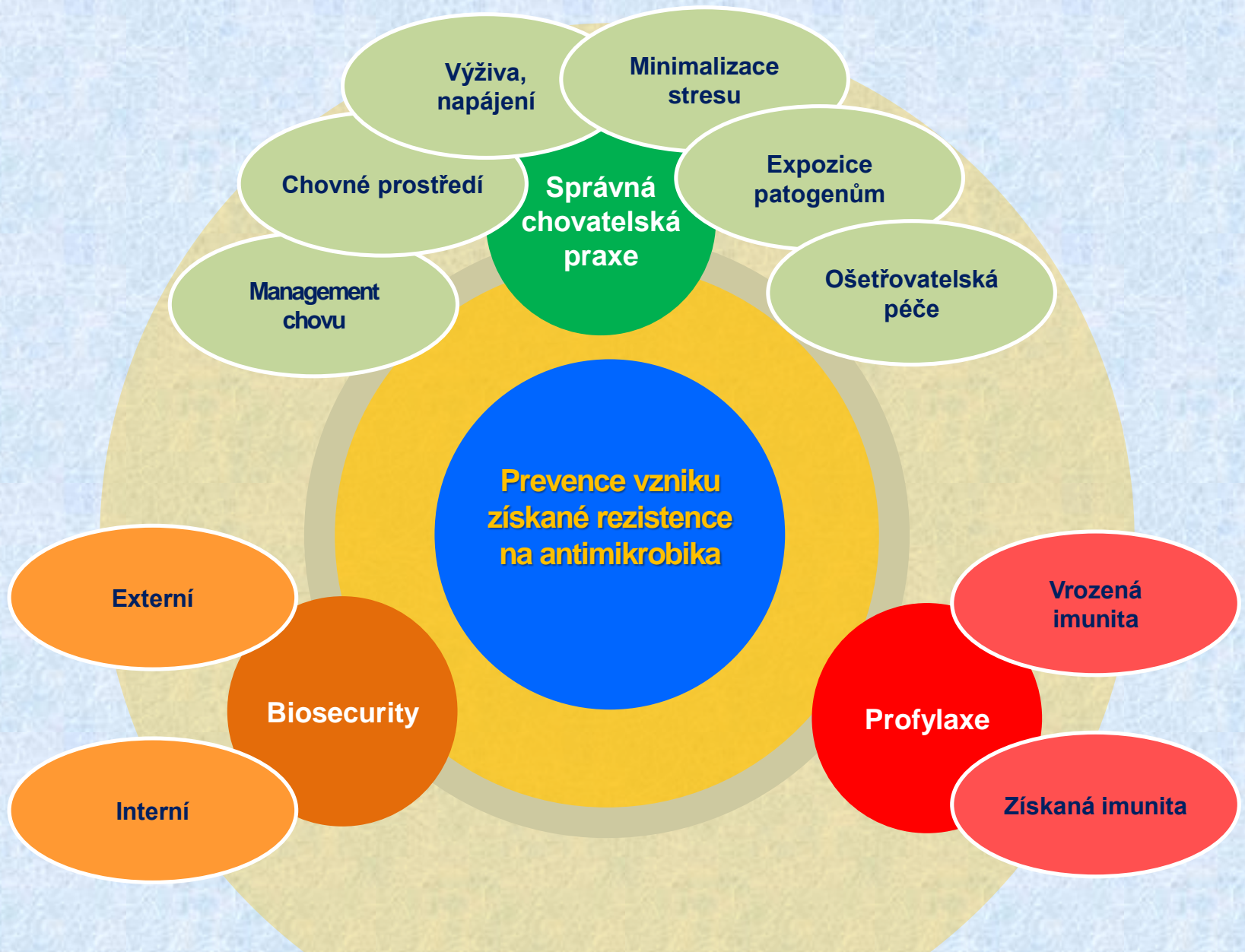
Vybrané zásady biosecurity technologie a techniky krmení

- 1. Pravidelná kontrola množství a kvality jednotlivých složek krmné dávky.**
- 2. Sledování denní spotřeby krmiva jako významného indikátoru zdravotního stavu ustájených zvířat.**
- 3. Zabezpečení odpovídajícího typu a počtu krmných koryt, resp. individuálních nebo skupinových krmítek na počet zvířat v kotci, sekci či v ustájovacím prostoru.**
- 4. Umístění krmných koryt a krmítek v souladu s potřebami daného druhu a kategorie chovaných zvířat.**
- 5. Pravidelné čištění a dezinfekce krmných koryt, individuálních i skupinových krmítek, včetně krmných linek (rozvodů krmiva).**

Vybrané zásady hygieny, technologie a techniky krmení

- 6. Zabezpečení krmiv před jejich kontaminací výkaly a močí domácích a volně žijících zvířat.**
- 7. Čištění a dezinfekce zásobníků na krmiva a krmné směsi min. 2x ročně, v případě znečištění ihned.**
- 8. Pravidelná sanitace vozidel na přepravu krmných směsí a krmných vozů.**
- 9. Pravidelná sanitace mícháren krmiv.**
- 10. Havarijní plán zásobování zvířat krmivem v případě mimořádných situací.**

Možnosti snížení použití antimikrobiálních látek v chovech

Děkuji za pozornost

**Příspěvek byl zpracován v rámci řešení projektu NAZV QK21020304
a za podpory Ministerstva zemědělství při České technologické platformě pro zemědělství.**